

TEMATA REFERÁTŮ

1. Království Benin a Evropané

K dispozici je několik českých článků od Barbory Půtové jak o dějinách Beninské říše, tak o její kultuře, a rovněž katalog výstavy, která byla věnována beninskému kulturnímu dědictví v Moravském zemském muzeu:

PŮTOVÁ, Barbora; SOUKUP, Václav. Kulturní kontakty a kolaps království Benin.

Historická sociologie: časopis pro historické sociální vědy 2015, č. 1, s. 75-94.

Dostupné: https://karolinum.cz/data/clanek/1544/HS_1_2015_05_Putova.pdf.

IBID. Politika a moc království Benin: historická perspektiva. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, sv. 7 (2014), s. 95-125.

IBID. Ztracená africká říše Benin: vzestup a pád království ušlechtilého bronzu. *Dějiny a současnost: kulturně historická revue*, roč. 34 (2012), č. 7, s. 14-17

IBID. Umění království Benin: reflexe po roce 1897. *Kuděj: časopis pro kulturní dějiny*, roč. 15 (2014), č. 1, s. 29-56.

PŮTOVÁ, Barbora. Vizuální reprezentace království Benin a jeho vládců: od období britské koloniální vlády až po současnost. *Národopisná revue*, roč. 24, č. 1 (2014), s. 32-45.

Dostupné: <https://revue.nulk.cz/narodopisna-revue-1-2014/>.

IBID. *Království Benin: bronz z klopené krvi*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2017.

PŮTOVÁ, Barbora; SOUKUP, Václav; NEVADOMSKÝ, Joseph. *Umění a kultura království Benin*. Praha: Karolinum, 2016.

Dále jsou zde online výstavy a tematické weby světových muzeí uchovávajících větší díl beninské hmotné kultury:

Digital Benin: Colonial Heritage [online]. Hamburg: MARKK: Museum am Rothenbaum: Kulturen und Künste der Welt, 2020. Dostupné: <https://markk-hamburg.de/en/digital-benin-2/> a <https://digitalbenin.org/>.

LAGAMMA, Alisa. The Legacy of Benin Court Art: From Tragedy to Resilience. *The Metropolitan Museum of Art Blogs* [online], řada Now at The Met, March 4, 2021.

Dostupné: <https://www.metmuseum.org/blogs/now-at-the-met/2021/benin-court-art-legacy>.

The Benin Bronzes. In *Pitt Rivers Museum* [online]. Oxford (England): Pitt Rivers Museum, University of Oxford. Dostupné: <https://www.prm.ox.ac.uk/benin-bronzes>.

2. Novověké otrokářství

Doporučuji vycházet z nové původní české syntézy Markéty Křížové:

KŘÍŽOVÁ, Markéta. *Otroctví v Novém světě od 15. do 19. století*. Praha: NLN, 2013.

Dále lze použít:

RAKOVÁ, Svatava. *Dobrodruzi, puritáni a Indiáni: Angličané v Novém světě*. Praha: Libri, 1998, poslední kap. VII. Jižní kolonie: ostrovy Západní Indií a Karoliny: zárodky otrokářské demokracie.

MARK, Joshua J. Slavery in Colonial America. In: *World History Encyclopedia* [online], 22. 4. 2021. Godalming: World History Publishing, 2009-. Dostupné:

<https://www.worldhistory.org/article/1739/slavery-in-colonial-america/>.

HANCOCK, James. Slavery in Plantation Agriculture. In: *World History Encyclopedia* [online], 23. 9. 2021. Godalming: World History Publishing, 2009-. Dostupné:

<https://www.worldhistory.org/article/1837/slavery-in-plantation-agriculture/>.

KŘÍŽOVÁ, Markéta. České země, Evropa a svět I. Otroctví (Knihovna Václava Havla, 16. 10. 2013): <https://www.youtube.com/watch?v=UCVAObYwyfk>.

A dále lze použít online výstavu Říšského muzea v Amsterdamu:

<https://www.rijksmuseum.nl/en/stories/exhibitions/slavery>.

Případně tento web výzkumné iniciativy zaměřené na mapování přítomnosti etnických Afričanů ve střední Evropě: <https://blackcentraleurope.com/> (to už se ale samozřejmě netýká jen imigrace v důsledku zotročení, ale má mnohem širší záběr).

3. Novověké křesťanské misie

KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16.-18. století*. Brno: L. Marek, 2001. Pontes pragenses; sv. 18., viz oddíly „Římskokatolické misie“ (13-86) a též protestanské (s. 155 a n.)

WRIGHT, Jonathan. *Jezuité: misie, mýty a dějiny*. Praha: BB/art, 2006. Viz kap. II, III a IV (20-123)

LIŠČÁK, Vladimír. *Františkánské misie v Číně: (13.-18. století)*. Praha: Academia, 2015. Orient; sv. 22. Viz novověké misie (od s. 49)

ZAVADIL, Pavel (Ed.). *Čeští jezuité objevují Nový svět: dopisy a zprávy o plavbách, cestách a životě z Ameriky, Filipín a Marián (1657-1741)*. Praha: Argo, 2015. Itineraria; svazek 2. (užijte hlavně pro doplňkově pro příklady).

KŘÍŽOVÁ, Markéta. *Ideální město v divočině: misijní projekty Tovaryšstva Ježíšova a obnovené Jednoty bratrské v koloniální Americe*. Praha: NLN, 2007. Knižnice Dějin a současnosti; sv. 33.

SIEVERNICH, Michael. Christian Mission. In: *EGO: European History Online* [online], Europe and the World, 19. 5. 2011. Dostupné: <https://www.ieg-ego.eu/en/threads/europe-and-the-world/mission>. – viz i podřízené články ve výběru v levém sloupci, tj. katolické a protestantské misie.

ALLISON, Matthew. Christianity in Japan. In: *World History Encyclopedia* [online], 23. 7. 2024. Godalming: World History Publishing, 2009-. Dostupné: <https://www.worldhistory.org/article/2503/christianity-in-japan/>.

KŘÍŽOVÁ, Markéta. České země, Evropa a svět II. Misie (Knihovna Václava Havla, 20. 11. 2013): <https://www.youtube.com/watch?v=l792SMcQzBY>.

4. Náboženská a kulturní kreolizace (hybridita): synkretické kulty Karibiku a Latinské Ameriky

LLORENS, Idalia. *Santería: komplexní obraz této náboženské praxe*. Praha: Volvox Globator, 2010.

MASON, Michael Atwood. *Living Santería: rituals and experiences in an Afro-Cuban religion*. Washington, DC: Smithsonian Books, [2002].

VÁZQUEZ BORAU, José Luis. *Cultos afroamericanos y cristianismo: espiritismo, santería, vudú, umbanda, candomblé*. Madrid: Digital Reasons, [2018]. Argumentos para el siglo XXI.

KAŠPAR, Oldřich. Nanigos a ti druzí. *Tvar*, roč. 3 (1992), č. 40, s. 8-9. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/3.1992/40>.

MOJŽÍŠOVÁ, Petra. Až padne hříšný Babylon: hnutí Rastafari a hudební styl reggae. *Dějiny a současnost*, roč. 29 (2007), č. 10, s. 37.

- HLAVÁČOVÁ, Barbora. Náboženství Santo Daime: stručná historie synkretického hnutí. *Dingir*, roč. 22 (2019), č. 4, s. 113-115.
- HALBICH, Marek. Náboženství v Novém světě: střet křesťanství a domorodých tradic. *Dingir*, roč. 21 (2018), č. 1, s. 26-29.
- KALENDA, František. Spirituální Brazílie: náboženská rozmanitost latinskoamerického giganta. *Dějiny a současnost*, roč. 38 (2016), č. 5, s. 23-26.

5. Zrod globálního obchodu: klíčové komodity (cukr, rum, káva, kakao, koření, čaj ap.)

- WALTER, Rolf. Economic Relations Between Europe and the World: Dependence and Interdependence. In: *EGO: European History Online* [online], Europe and the World, 31. 5. 2012. Dostupné: <https://www.ieg-ego.eu/en/threads/europe-and-the-world/economic-relations>. – pro obecný přehled
- ČERNÝ, Karel. *Ze zámoří do Čech: čokoláda, čaj a káva v raném novověku*. Praha: Academia, 2020.
- MAREŠOVÁ, Dana a DEMETER, Peter. *Šlechtické neřesti: káva a čokoláda na šlechtických sídlech Čech a Moravy*. České Budějovice: Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích, 2017. – hezké pro doplnění
- BERG, Maxine. Sweet industriousness in the eighteenth century. In: *Materialized Histories: Materielle Kultur und digitale Forschung* [online], 24. 5. 2021. Hypotheses.org. Dostupné: <https://mhistories.hypotheses.org/1702>.
- BROOKS, Christ. A History of Coffee. In: „*Commodities in World History, 1450-1950*“: A Project of the UCSC Center for World History [online]. Santa Cruz: University of California. Dostupné: <https://cwh.ucsc.edu/commodities-in-world-history-1450-1950-a-project-of-the-ucsc-center-for-world-history/> (první odkaz ve sloupci vpravo).
- HANCOCK, James. Sugar & the Rise of the Plantation System. In: *World History Encyclopedia* [online], 18. 6. 2021. Godalming: World History Publishing, 2009-. Dostupné: <https://www.worldhistory.org/article/1784/sugar--the-rise-of-the-plantation-system/>.
- MARKS, Tasha. The story of sugar in 5 objects. In: *British Museum Blog: Museum Stories*, 13. 6. 2018. London: The British Museum. Dostupné: <https://www.britishmuseum.org/blog/story-sugar-5-objects>.
- PETERS KERNAN, Sarah. Sugar and Power in the Early Modern World. In: *DCC: The Digital Collections for the Classroom* [online]. Chicago: Newberry Library. Dostupné: <https://dcc.newberry.org/?p=16944>.
- BRINKMAN-SCHWARZ, Anna. London coffee houses of the late eighteenth century. In: *On History* [online], 28. 9. 2021. London: Institute of Historical Research (School of Advanced Study, University of London). Dostupné: <https://blog.history.ac.uk/2021/09/london-coffee-houses-of-the-late-eighteenth-century/>.
- GATTUSO, Reina. How Chocolate Reached the Eastern Hemisphere. In: *Reimagine Culture* [online], červen 2022. Washington, D.C.: Curationist Foundation. Dostupné: <https://www.curationist.org/editorial-features/article/how-chocolate-reached-the-eastern-hemisphere>.

6. Krymský poloostrov jako průsečík kultur a civilizací

- Krym: Poloostrov vzdálených říší. Tematické číslo magazínu *Dějiny a současnost*, roč. 41, č. 3 (2019).
- ČECHOVÁ, Martina et al. *Poloostrov Krym: od křižovatky kultur k ruské kolonii: Řecko - Řím - Byzanc - Osmanská říše - Krymský chanát - Ruské impérium - Sovětský svaz - Ukrajina - Ruská federace: kolektivní monografie*. Praha: Slovanský ústav AV ČR, 2022. Práce Slovanského ústavu. Nová řada; svazek 60.
- ULBRECHTOVÁ, Helena. *Fenomén Krym: bájná Taurida, nebo sovětský ráj?: po stopách historické a literární paměti poloostrova: výzkumný program Evropa a stát - mezi barbarstvím a civilizací*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2020.
Dostupné: <https://www.academia.cz/edice/kniha/fenomen-krym-bajna-taurida-nebo-sovetsky-raj-po-stopach-historicke-a-literarni-pameti-poloostrova>.
- IVANOVA, Anna. Krymští Tataři. In: KOKAISL, Petr a kol. *Pestrá Evropa 2018*. [Praha]: Nostalgie, 2018, s. Dostupné: https://pestraevropa.hks.re/2018/krymsti_tatari/.
- OUTRATA, Filip. Obraz ráje na zemi: náboženská minulost i současnost Krymu. *Hergot* [podcast]. Český rozhlas: Radio Wave, 6. únor 2023. Dostupné: <https://wave.rozhlas.cz/obraz-raje-na-zemi-nabozenska-minulost-i-soucasnost-krymu-8925129>.
- heslo „Krym“ v Ottově slovníku naučném: *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. V Praze: J. Otto, 1888-1909.

7. Balkán jako evropsko-orientální pomezí: příklad Bosny a Hercegoviny

- LOVRENOVIĆ, Ivan. *Bosna a Hercegovina: krátký přehled kulturní historie*. Praha: ISE, 2000.
- HLADKÝ, Ladislav. *Bosenská otázka v 19. a 20. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
- BITTNEROVÁ, Dana – MORAVCOVÁ, Mirjam (Ed.). *Etnické komunity: Lidé Bosny a Hercegoviny*. Praha: FHS UK, 2014. Agora; sv. 12.
- BITTNEROVÁ, Dana – MORAVCOVÁ, Mirjam (Ed.). *Etnické komunity: Balkánské cesty*. Praha: FHS UK, 2015. 2 sv. Agora; 13. sv.
- HLAVÁČEK, Petr. „Vicaria Bosnae“, aneb františkánství a náboženská alterita ve středověké Bosně. In: HLAVÁČEK, Petr et al. *Fenomén františkánství v interakci s „jinakostí“*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2016. Europeana Pragensia; 9. Historia Franciscana; VI. S. 56-68.
- MUJANOVIĆ, Mihad. *Muslimové, a ne mohamedáni!: ke kořenům bosňáckého národního hnutí v letech 1878-1918*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2018.
- LOZOVIUK, Petr. Migrace a kolektivní identita: migrační pohyby na území Bosny a Hercegoviny. In: *Evropská etnologie ve střeoevropské perspektivě*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. Monographica; 3. S. 138-153.
- HESOVÁ, Zora. Věkovitá i křehká sousedství: proměny soužití muslimů a křesťanů na Balkáně. In: *Islám a křesťanství: sborník k počtě Luboše Kropáčka*. [Chomutov]: Luboš Marek pro Husitskou teologickou fakultu Univerzity Karlovy, 2019 s. 187-205.
- heslo „Bosna“ v Ottově slovníku naučném: *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. V Praze: J. Otto, 1888-1909.

8. Jiní v evropské imaginaci: příklad Turků

- JEZERNIK, Božidar (Ed.). *Imagining 'the Turk'*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2010. – Slovinsky: *Imaginarni „Turek“*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2012.
- JEZERNIK, Božidar. The Politics of Imagining „the Turk“. In: *Aspen Institute Central Europe* [online], Articles, 14. 3. 2017. Praha: AICE. Dostupné: <https://www.aspeninstitutece.org/article/2017/the-politics-of-imagining-the-turk/>.
- RATAJ, Tomáš. Ouhlavní nepřítel všeho křesťanstva: Turci v obrazech a představách raného novověku. *Kuděj: časopis pro kulturní dějiny* roč. 1 (1999), č. 2, s. 22-37.
- RATAJ, Tomáš. *České země ve stínu půlměsíce: obraz Turka v raně novověké literatuře z českých zemí*. V Praze: Scriptorium, 2002.
- PRAŽÁKOVÁ, Kateřina. Vyzvědači mezi křížem a půlměsícem: turecké nebezpečí z pohledu polského zpravodaje ve druhé polovině 16. století. In: *Slovanský přehled: Review for Central, Eastern and Southeastern European History*, roč. 94 (2008), č. 1, s. 93-107.
- LENGYELOVÁ, Tünde. Obraz Turkov - Osmanov a uhorská realita 16. a 17. storočia. *HOP: Historie - Otázky - Problémy* 3 (2011), č. 1, s. 11-17.
- STRMISKA, Milan. Turek a osmanská expanze v chorvatské a srbské literatuře do poloviny 17. století. *Studia historica Brunensia* 58 (2011), č. 2, s. 35-49.
- THEILIG, Stephan. The Change of Imaging the Ottomans in the Context of the Turkish Wars from the 16th to 18th Century. *Cahiers de la Méditerranée* 83 (2011), pp. 61-68. Dostupné též: <https://journals.openedition.org/cdlm/6081?lang=en>.
- Kříž versus půlměsíc: literární a umělecká tvorba jako prostor střetů mezi křesťanstvím a islámem. Tematické číslo časopisu *HOP: Historie - Otázky – Problémy* 6 (2014), č. 2. Dostupné: <https://historieotazkyproblemy.ff.cuni.cz/magazin/201462/>.
- MALEČKOVÁ, Jitka. Poznej své (ne)přátele: Češi o osmanských Turcích na přelomu 19. a 20. století. *Historický časopis: vědecký časopis o dějinách Slovenska a strednej Európy*, roč. 63 (2015), č. 4, s. 579-604.
- MALEČKOVÁ, Jitka. *Koncept rasy v českých pohledech na Turky na konci 19. a počátku 20. století*. In: LOMOVA, Olga et al. (Eds.). *Setkávání kultur: identity, ideologie, jazyky*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2022, s. 83-95.

9. Grónsko: Inuité, Vikingové, Moravští bratři a Dánové

- GULLØV, Hans-Christian. Inuit-European Interactions in Greenland. In: FRIESEN, Max; MASSON, Owen (Eds.). *Oxford Handbook of the Prehistoric Arctic*. Oxford: Oxford University Press, 2016, pp. 897–914.
- GRAY, Kirstine Møller. *Colonial Encounters: Inuit Agency and Colonial Narratives in the Eastern Arctic*. A Dissertation submitted to the School of Graduate Studies in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. St. John's (Newfoundland and Labrador, Canada): Memorial University of Newfoundland, Department of Archaeology, 2025. Online: <https://memorial.scholaris.ca/items/c6a341f6-ab63-4b33-b275-8d1d5b243723>.
- KVĚTINA, Petr. Skraelingové a Vikingové: limity kulturní adaptace. *Živá archeologie: (Re)konstrukce a experiment v archeologii / Hradec Králové* : Katedra archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, Sv. 15, č. 1 (2013), s. 20-24. Online: https://uni.uhk.cz/archeologie/wp-content/uploads/2023/02/Vol15a_4.pdf.
- HOJDA, Zdeněk; KŘÍŽOVÁ, Markéta. Až do konce svých dnů... Moravští misionáři v Grónsku. *Dějiny a současnost: kulturně historická revue* 33 (2011), č. 6, s. 20-23.
- POLÁCH, Vladimír. Erik Zrzavý a jeho synové: Vikingové ve středověkém Grónsku. *Dějiny a současnost: kulturně historická revue* 27 (2005), č. 10, s. 22-24.

- POLÁCH, Vladimír. Středověké Grónsko a Amerika - Vinland. *Mediaevalia Historica Bohemica* 10 (2005), s. 7-70. Online: <https://kramerius.lib.cas.cz/uuid/uuid:17d76a25-b746-4534-8a3c-f672f4162356>.
- PUTNA, Martin C. – WOHLMUTH, Petr. Misie v Grónsku [audio]. *Spirituála: Duchovní Evropa. ČRo Vltava* 15. 4. 2025. Online: <https://www.mujrozhlaz.cz/spirituala/duchovni-evropa-misie-v-gronsku>.